

THE ROLE OF THE GREEN ECONOMY IN THE REGIONAL ECONOMY.

MINTAQAVIY IQTISODIYOTDA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI

Xolyorova Barno Ibragimovna

Karshi State University

Teacher of the "Tourism and Marketing" department of the Faculty of Economics

Ashirova Laziza Jamshid qizi

Karshi State University, 1st year student of Marketing

Email: bxibragimovnaa@gmail.com

Phone number: +998 88 105 02 20

Address: Kashkadarya region, Karshi city

Abstract: *This article analyzes the importance and role of green economy in regional economic development. Development of renewable energy sources, promotion of ecological agriculture and formation of sustainable transport infrastructure were considered as the main directions of green economy. On the example of Uzbekistan, the results of regional economic policy in ensuring environmental stability and existing problems are studied.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yashil iqtisodiyotning mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati va o‘rni tahlil qilingan. Yashil iqtisodiyotning asosiy yo‘nalishlari sifatida qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish, ekologik qishloq xo‘jaligini targ‘ib qilish va barqaror transport infratuzilmasini shakllantirish ko‘rib chiqilgan. O‘zbekiston misolida mintaqaviy iqtisodiy siyosatning ekologik barqarorlikni ta‘minlashdagi natijalari va mavjud muammolar o‘rganilgan.*

Kalit soʻzlar: *yashil iqtisodiyot, mintaqaviy iqtisodiyot, ekologik barqarorlik, qayta tiklanadigan energiya, iqtisodiy siyosat.*

Ключевые слова: *зеленая экономика, региональная экономика, экологическая устойчивость, возобновляемая энергетика, экономическая политика.*

Key words: *green economy, regional economy, environmental sustainability, renewable energy, economic policy.*

Kirish. Yashil iqtisodiyot – bu iqtisodiy rivojlanishni ekologik barqarorlik bilan uygʻunlashtirishga qaratilgan yondashuv boʻlib, uning asosiy maqsadi tabiiy resurslardan samarali foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va uglerod chiqindilarini kamaytirishdir. Mintaqaviy iqtisodiyotda yashil iqtisodiyotning joriy qilinishi hududiy iqtisodiy faoliyatning ekologik jihatdan barqarorligini taʼminlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada yashil iqtisodiyotning mintaqaviy rivojlanishdagi oʻrni, imkoniyatlari va duch kelinayotgan muammolar muhokama qilinadi.

Tadqiqotning metodologiyasi va natijalari. Oʻzbekiston va boshqa davlatlarning yashil iqtisodiyotda mintaqaviy yondashuvlari tahlilini koʻrib chiqildi va tahlil qilindi. Oʻzbekiston yashil iqtisodiyot rivojlanishida yangi bosqichni boshlagan boʻlib, davlat dasturlari va strategiyalari mintaqaviy rivojlanishga qaratilgan.

1. Qayta tiklanadigan energiya manbalari. Oʻzbekistonda bugunga kunda quyosh energiyasi loyihalari Samarqand, Jizzax va Navoiy viloyatlarida faol rivojlanmoqda. Toshkent viloyatida esa shamol energetikasini rivojlantirish rejalashtirilgan. 2030 yilgacha qayta tiklanadigan energiya ulushini 25% ga yetkazish davlatning ustuvor maqsadlaridan biri qilib belgilangan.

2. Ekologik qishloq xo‘jaligi. Farg‘ona vodiysi va Qashqadaryo viloyatida suvni tejaydigan texnologiyalar joriy etilib, ekologik mahsulot yetishtirish rivojlanmoqda. Yer resurslarining degradatsiyasini oldini olish uchun tomchilatib sug‘orish tizimi yanada kengaytirilmoqda.

3. Transport tizimiga qaraydigan bo‘lsak, Toshkent shahrida elektromobillar va yashil transport infratuzilmasini rivojlantirish rejalashtirilgan. Hududlararo transport tizimlarini modernizatsiya qilish uchun elektrlashtirilgan temir yo‘llar qurilmoqda.

4. Barqaror rivojlanish strategiyalari. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2019 yilda qabul qilingan "Yashil iqtisodiyotga o‘tish" strategiyasi, mintaqalarda ekologik barqarorlikni ta‘minlashga qaratilgan. Bundan tashqari Prezidentimiz tomonidan 2025-yilni “Atrof-muhitni asrash va “yashil” iqtisodiyot” yili deb e‘lon qilinishi bu boradagi ezgu ishlar natijadorligini oshirishga xizmat qilishi, yashil boyliklar salomatligimiz va farovon hayotimiz manbai ekanligini anglatadi..

Boshqa davlatlarning yashil iqtisodiyotga mintaqaviy yondashuvlariga e‘tibor qaratadigan bo‘lsak, bunda yetakchi mamlakatlar o‘zlarining yashil iqtisodiyotda o‘z prinsiplari va siyosatlariga ega.

Germaniya yashil iqtisodiyotda yetakchi bo‘lib, “Energiewende” (energetik o‘tish) dasturi orqali qayta tiklanadigan energiya ulushini oshirishda muvaffaqiyatga erishgan. Hududiy darajada quyosh va shamol energetikasini qo‘llash kengaytirilgan. Sharqiy Germaniyada sobiq sanoat zonalari ekologik turizm va yashil texnologiyalar markazlariga aylantirilgan.

Xitoy yashil iqtisodiyotda hududiy rivojlanish siyosatini amalga oshirgan. Masalan, janubiy provinsiyalarda ekologik qishloq xo‘jaligi rivojlantirilmoqda, shimoliy hududlarda esa shamol va quyosh energetikasi loyihalari keng miqyosda amalga oshirilmoqda. Xitoy “yashil zonalar” orqali mintaqaviy ekologik muvozanatni ta‘minlashni maqsad qilgan.

Janubiy Koreya davlatining yashil iqtisodiyotda mintaqaviy yondashuvlariga qaraydigan bo'lsak, ushbu davlatning "Yashil yangi bitim" dasturi hududiy barqarorlikni kuchaytirishga qaratilgan. Kichik shaharlarda ekologik texnologiyalarni joriy etish orqali yangi ish o'rinlari yaratilmoqda.

O'zbekiston va boshqa davlatlarning yashil iqtisodiyotga o'tishdagi mintaqaviy yondashuvlari umumiy jihatlarga ega bo'lsa-da, resurslar, texnologiyalar va davlat siyosati bo'yicha o'ziga xos farqlar mavjud. O'zbekiston global tajribadan o'rganib, moliyaviy manbalarni kengaytirish, texnologiyalarni transfer qilish va aholini ekologik madaniyatga jalb qilish orqali yashil iqtisodiyot rivojini tezlashtirishi mumkin.

Tahlil. O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida mintaqaviy yondashuvlar o'ziga xos xususiyatlarga ega. Asosiy diqqat markazida quyosh va shamol energetikasiga e'tibor qaratilgan, ammo bu jarayonni amalga oshirishda ba'zi cheklovlar mavjud. O'zbekiston ko'plab davlatlardan farqli o'laroq, quyosh va shamol energetikasiga alohida e'tibor qaratayotgan bo'lsa-da, bu sohalarni rivojlantirishda moliyaviy resurslar va texnologik imkoniyatlar cheklovlari sezilarli darajada mavjud. Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni uchun zarur bo'lgan sarmoyalar, ayniqsa, kichik va o'rta hududlarda muhim ahamiyatga ega.

Germaniya esa yashil iqtisodiyotda ilg'or tajribaga ega bo'lgan davlatlardan biridir. Germaniyaning "Energiewende" (energetik o'tish) strategiyasi qayta tiklanadigan energiya manbalarini ishlab chiqishda katta muvaffaqiyatlarga erishgan. Germaniyaning yuqori texnologik imkoniyatlari va barqaror energiya tizimiga o'tishdagi tajribasi, O'zbekistonga qayta tiklanadigan energiya manbalarini joriy etishda katta yordam bera olishi mumkin. Biroq, Germaniyaning yashil iqtisodiyotga o'tishdagi yuqori xarajatlari O'zbekiston uchun bir nechta muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Xitoyda yashil iqtisodiyotga o'tish ham tez sur'atlar bilan amalga oshirilmoqda. Xitoyning hukumat dasturlari, mintaqalarda qayta tiklanadigan energiya manbalarining faol joriy etilishiga yordam berishga qaratilgan. Xitoyda ekologik qishloq xo'jaligi va

biotexnologiyalar orqali barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishdagi muvaffaqiyatlar, O'zbekiston uchun yaxshi o'rnak bo'la oladi. Ammo Xitoyda havo ifloslanishi kabi ekologik muammolar yashil iqtisodiyot rivojiga to'sqinlik qilmoqda, bu esa O'zbekistonning ekologik barqarorlikka erishishda jiddiy to'siqlarni o'z ichiga olishi mumkin.

Janubiy Koreya yashil iqtisodiyotda sun'iy intellekt va ekologik transport tizimlarini rivojlantirishda ilg'or bo'lib, mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan dasturlarni amalga oshirmoqda. Koreyaning yashil iqtisodiyotga o'tishdagi muvaffaqiyatli tajribasi O'zbekiston uchun yuqori texnologiyalar va ijtimoiy innovatsiyalarni joriy etishda muhim ko'mak bo'lishi mumkin. Shuningdek, Koreyada yashil transport infratuzilmasining rivojlanishi ham Toshkent va boshqa yirik shaharlar uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

Qozog'istonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni mintaqaviy siyosatning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Qozog'istonda suv resurslarini tejashga qaratilgan ekologik texnologiyalar joriy etilishi, O'zbekistonning janubiy hududlari va suv resurslari bilan bog'liq muammolarni hal qilishda yordam berishi mumkin. Ammo, Qozog'istonda mavjud hududiy nomutanosiblik, O'zbekiston uchun ham jiddiy muammo bo'lishi mumkin.

Xulosa. O'zbekiston yashil iqtisodiyotga o'tishdagi mintaqaviy yondashuvni rivojlantirishda o'zining maxsus sharoitlari va imkoniyatlariga e'tibor qaratishi zarur. Germaniya, Xitoy, Janubiy Koreya va Qozog'istonning tajribalari O'zbekiston uchun muhim yo'l-yo'riq bo'lishi mumkin. Ammo O'zbekistonning o'ziga xos iqtisodiy va ekologik sharoitlari hisobga olinishi kerak. Mintaqaviy yondashuvlarni samarali amalga oshirish uchun O'zbekiston texnologik va moliyaviy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirishi, shuningdek, yashil iqtisodiyot siyosatini aholi va biznesni jalb qilishga qaratilishi kerak.

Mintaqaviy iqtisodiyotda yashil iqtisodiyotning rivojlanishi mahalliy va global iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. O'zbekiston misolida

yashil iqtisodiyot bo'yicha dastlabki qadamlar tashlangan bo'lsa-da, bu yo'nalishda hal qilinishi lozim bo'lgan muammolar mavjud. Hududiy miqyosda qayta tiklanadigan energiya manbalarini kengaytirish, ekologik qishloq xo'jaligini rivojlantirish va barqaror transport infratuzilmasini yaratish mintaqaviy iqtisodiy siyosatning asosiy ustuvor yo'nalishlari bo'lishi kerak. Yashil iqtisodiyot mintaqaviy iqtisodiyot rivoji uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Bu yo'nalish mintaqalararo iqtisodiy nomutanosibliklarni kamaytirish, ekologik muhitni yaxshilash va yangi texnologiyalarni joriy qilishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, muvaffaqiyatga erishish uchun davlat va xususiy sektorning hamkorligini kuchaytirish, aholining ekologik savodxonligini oshirish va xalqaro tajribani o'rganish zarur.

Tavsiyalar: 1. Investitsiyalarni jalb qilish: Xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlikda yashil loyihalarga sarmoya kiritishni jadallashtirish.

2. Hududiy ekologik dasturlarni ishlab chiqish: Har bir mintaqaning ekologik salohiyatini inobatga olgan holda rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish.

3. Texnologiyalarni transfer qilish: Yashil texnologiyalarni olib kelish va mahalliyashtirishni rag'batlantirish.

4. Aholi o'rtasida ekologik madaniyatni oshirish: Ta'lim va ommaviy axborot vositalari orqali ekologik barqarorlikning ahamiyatini tushuntirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yilgi qarori. (2019). Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti.

2. World Bank. (2020). Renewable Energy and Green Economy: Transition Strategies for Developing Countries. Retrieved from www.worldbank.org.

2. OECD. (2021). Green Growth in Cities: How to Make Cities Sustainable and Resilient to Environmental Risks. OECD Publishing.
3. Germaniya Energiya Agentligi. (2020). Energiewende: Germany's Transition to a Green Economy. Berlin: German Energy Agency.
4. Xitoy Milliy Statistika Byurosi. (2021). China's Green Development Report. Beijing: China Statistics Press.
5. United Nations Environment Programme. (2019). The Role of Green Economy in Achieving the Sustainable Development Goals. Nairobi: UNEP.
6. BMT Barqaror Rivojlanish Dasturi. (2021). Green Economy and Sustainable Development: Global Perspectives. New York: United Nations.
7. Qozog‘iston Respublikasi Ekologiya Vazirligi. (2020). Qozog‘istonning yashil iqtisodiyotga o‘tishi va ekologik barqarorlik. Nur-Sulton.
8. O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya va Atrof-muhitni Muhofaza Qilish Vazirligi. (2022). O‘zbekiston Respublikasida yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi. Tashkent: Ekologiya Vazirligi.
9. Goskomstat O‘zbekiston. (2022). O‘zbekistonning mintaqaviy rivojlanishi va ekologik siyosati. Tashkent: Goskomstat.
10. IEA (International Energy Agency). (2020). World Energy Outlook 2020: Green Energy Transition in the Post-COVID-19 Era. Paris: IEA.
11. Janubiy Koreya Hukumatining Energiya Siyosati. (2021). Green New Deal: South Korea's Approach to Green Economy Transition. Seoul: South Korea Ministry of Energy.